

Björketorp

Runstenen är över fyra meter hög. Några meter framför runstenen står två något lägre stenar utan inskrift resta. I närheten finns ytterligare sju betydlig lägre resta stenar och en domarring. Platsen ligger i skärningspunkten mellan de tre byarna Listerby, Björketorp och Leråkra. Rågången mellan de båda första byarna löper mellan de båda höga oristade stenarna rakt på runstenen.

Runor

Sidan med den längre inskriften, raderna på stenen skall läsas nedifrån och upp:

ʀ*Y ʔ*ʦ B*ʀNʦY
 NʦI*Y PʀI*W*HMM
 H*MR*ʀ*ʦ*ʀY
 I*ʀNʦ*Y *ʀ*XMM
 ʀ*ʦ*H*Y H*IMMR*X
 H*IMY RʦI*ʀ R*ʦI

Sidan med den kortare inskriften

H*ʀR*B* ʒB*

Translitterering

Sidan med den längre inskriften, raderna på stenen skall läsas nedifrån och upp:

SAR ʔat ʒarutr
 utiar weladaude
 haeramalausR
 inarunar arageu
 falahak haidera g
 haidr runo ronu

Sidan med den kortare inskriften:

uʒaraba sʒa

Normalisering

HaidR runo runu, falh'k hedra ginnarunaR. Argiu hermalausR, ... weladauʒe, saR ʒat brytR. Uʒarba spa.

Översättning

(enligt Nationalencyklopedin) Ärofulla runors rad dolde jag här, mäktiga runor. Rastlös av arghet [d.v.s. perversitet], död genom list skall den bli som bryter detta. Jag spår fördärv.

Publicerad: Danmarks runeinskrifter nr 360.

Foto: Bengt A Lundberg

Inskriften dateras av de flesta forskare till 600-talet och är ristad med en typ av runor som utgör en övergångsform mellan den äldre och den yngre runraden. Ett karaktäristiskt exempel är runan för a-ljud som har samma form som den yngre runradens h. Det är denna runa som markeras med stort A i translittereringen ovan. Den Y-liknande k-runan är en övergångsform mellan den äldre och den yngre runraden; den

VÄLJ RUNSTEN:

Välj en länk

VÄLJ LANDSKAP:

Välj en länk

Foto: Bengt A Lundberg

Foto: Bengt A Lundberg

uppträder dock något tidigare än den runa som translittereras A. Det finns ganska få övergångsinskrifter av detta slag. Ytterligare tre sådana inskrifter är dock kända från det för övrigt runfattiga Blekinge, nämligen Stentofthen (nu i Sölvesborgs kyrka), Istaby (nu utställd på Historiska museet i Stockholm) och Gummarp, som fördes till Danmark och försvann i samband med Köpenhamns brand 1728.

Inskrifterna från Stentofthen, Istaby och Gummarp kan genom de personer som omnämns knytas till samma släkt. Deras namn är av en typ som gör det naturligt att uppfatta dem som hövdinganamn. Björketorpsstenens inskrift saknar personnamn och är dessutom rest ett par mil ifrån de andra stenarnas ursprungliga platser. Att Björketorpsstenen på något sätt hör samman med de övriga tre runristade stenarna torde det dock knappast råda något tvivel om. Förutom de speciella runformerna återfinns innehållet i Björketorpsstenens långa inskrift även på Stentofthensten. Av inskrifternas utformning att döma verkar inte de fyra ristningarna vara utförda av samme ristare. Man kan därför dra den slutsatsen att runskriften - åtminstone inom en viss grupp - varit väl etablerad i denna trakt under 600-talet och att runstenar kunnat användas som offentliga manifestationer i Blekinge under denna tid.

Vilket syftet med Björketorpsstenen varit har diskuterats av forskarna utan att någon enighet nåtts. Ett förslag har varit att det skulle vara fråga om en grav, och inskriften skulle skydda denna mot inkräktare. Vid de mindre grävningar som arkeologen T. J. Arne genomförde 1914 gjordes inga fynd vare sig i anslutning till runstenen eller domarringen. I Danmarks runeinskrifter tvekar man om Björketorpsstenen är en grav eller en s.k. kenotaf, d.v.s. en gravanläggning över en person vars kvarlevor gått förlorade eller begravts någon annanstans. En annan tanke är att det skulle vara fråga om en kultplats. Både fruktbarhetskult för att främja god årsväxt och dyrkan av krigarguden Oden har nämnts. Ett tredje förslag är att stenen skulle vara en markering av närvaro i omstritt gränsland mellan svearnas och danernas områden. De olika förslagen utesluter ju inte heller varandra.

Björketorpsstenens inskrift är fördelad på två sidor. Den kortare inskriften kan tolkas antingen "jag spår fördärv" eller "fördärvsspådom". Det råder också delade meningar om denna fras är inskriftens inledning eller avslutning. Tolkning av den andra sidans inskrift är än mer omdebatterad och än är inte sista ordet sagt.

Se även:

[Översätta runor](#) - Om translitterering, normalisering och översättning av runor.

[FMIS Fornsök](#) - Läs mer om denna runsten i Fornsök.

Till Skåne och Blekinge

riksant@raa.se Webbredaktionen: redaktionen@raa.se | [Om webbplatsen](#)

Så hittar du dit:

Klicka på länken nedan till Eniros karttjänst.

Eniro.se

Riksantikvarieämbetet Telefon: 08
-5191 8000 **Här finns vi**
E-post:

Tillgänglighet:

Den som sitter i rullstol kan komma fram till runstenen. Kortare sträckor kan man dock behöva ta sig fram på grusgångar eller över plan gräsmatta.